

MEMO Verzanding Haven Wijdenes

Datum : 12 februari 2026
Van : het dagelijks bestuur
Aan : het algemeen bestuur

Aanleiding

De verzanding van de haven Wijdenes is een aandachtspunt zolang de haven bestaat. Dit komt door de ligging en de dynamiek van de waterbodem. De afgelopen jaren lijkt deze verzanding echter te zijn toegenomen, wat leidt tot hoge kosten voor ontzandingswerkzaamheden en een toenemende impact op zowel recreatief gebruik als de inzetbaarheid van (vrijwillige) Reddingstation SAR Wijdenes op het Markermeer.

Situatie en oorzaken

De verzanding van de haven is een structureel aandachtspunt dat al speelt sinds het ontstaan van de haven. In het verleden zijn meerdere pogingen gedaan om dit probleem te verhelpen, waaronder aanpassingen aan de strekdammen in 1980, 1993 en 2001. Geen van deze maatregelen heeft echter geleid tot een duurzame oplossing, waardoor duidelijk is dat structureel onderhoud altijd noodzakelijk zal blijven.

Bij de opwaardering van de haven in 2015 leek er een betaalbare methode te zijn gevonden door een andere manier van ontzanden. In de praktijk blijkt deze aanpak niet effectief op lange termijn. De huidige situatie laat zien dat niet alleen de haven zelf verzandt, maar vooral vóór de haven een zandplaat ontstaat die het uitvaren bemoeilijkt. Deze zandplaat begint op circa twintig meter buiten de pieren en strekt zich uit over ongeveer 250 meter, met een gemiddelde diepte van slechts één meter.

Daarnaast is de zuidelijke strekdam niet meer intact, waardoor zand zich sneller verplaatst richting de haven. Herstel van deze dam kan de verzanding in de haven beperken, maar het probleem van de zandplaat blijft bestaan. Mogelijke oorzaken van deze ontwikkeling zijn klimaatveranderingen, het nieuwe peilbesluit en het terugspoelen van zand dat in het voorjaar is verplaatst ten behoeve van strandvorming.

Tot slot speelt wet- en regelgeving een steeds grotere rol. De regels rondom ontzandingswerkzaamheden zijn de afgelopen jaren strenger geworden. Dit beperkt niet alleen de mogelijkheden voor ingrepen, maar leidt ook tot hogere kosten en extra ambtelijke inzet voor vergunningen en procedures.

Veiligheidsaspecten

Reddingstation SAR Wijdenes maakt gebruik van de haven van Wijdenes voor het uitvoeren van hun reddingstaken op het Markermeer. Deze reddingspost maakt deel uit van het dekkingsplan binnen de

SAMIJ regeling¹. Daarnaast is de haven ook aangemerkt als officiële aanlandingsplek (categorie B) voor incidentbestrijding op het water. Deze aanwijzing is overigens gedaan zonder overleg met het Recreatieschap Westfriesland.

Reddingstation SAR Wijdenes geeft aan dat zij bij oostelijke wind nauwelijks kunnen uitvaren. Dit brengt risico's met zich mee voor de bemanning en het materieel, vooral bij golfslag en beperkte manoeuvreerruimte. Wanneer de haven niet toegankelijk is en hierdoor de reddingsboot niet kan uitvaren wordt er bij noodsituaties een beroep gedaan op de andere reddingsboten rondom het Markermeer (Warder, Marken, Enkhuizen en Lelystad). Volgens de SAMIJ is dit behapbaar, maar geen ideale situatie. Hoewel de SAMIJ aangeeft dat er op dit moment geen acuut veiligheidsprobleem is, ontstaat er wel een kwetsbaarheid in het dekkingsplan voor het noordelijk deel van het Markermeer. In het Bestuurlijk Begeleidingsorgaan van de SAMIJ is daarom afgesproken dat de KNRM en de Kustwacht gaan uitzoeken wat dit voor de langere termijn betekent voor de hulpverlening op het water.

Recreatief gebruik

De haven van Wijdenes heeft primair een recreatieve functie. Zij fungeert als passantenhaven voor watersporters die het Markermeer bevaren en biedt daarnaast een veelgebruikte boothelling voor de tewaterlating van boten. De haven is uniek vanwege haar kleinschalige karakter. Dit maakt de haven tot een waardevolle aanvulling voor de regionale waterrecreatie.

Hoewel Reddingstation SAR Wijdenes gebruikmaakt van deze infrastructuur, is het beheer door het Recreatieschap Westfriesland specifiek gericht op het recreatieve gebruik. In 2015 is door het algemeen bestuur besloten dat Reddingstation SAR Wijdenes een ondergeschikte functie heeft en dat (tijdelijke) ontoegankelijkheid van de haven acceptabel is.

Financiële impact

Onderstaand zijn de kosten weergegeven voor ontzanden in de afgelopen jaren. Te zien is dat deze fors zijn gestegen:

2022	2023	2024	2025	2026
€ 12.000	€ 14.000	€ 25.000	€ 35.000 (inclusief ontzanding havenmond)	Prognose: in de (stijgende) lijn van 2025

De kosten voor het ontzanden worden momenteel gedekt uit de voorziening. In het beheerplan hielden wij rekening met € 18.000 per jaar. De voorziening biedt voldoende ruimte om de meerkosten een aantal jaren op te vangen. Wij verwachten enige kostenbesparing te behalen door zeer gericht te ontzanden. Daarmee gaan wij uit van circa € 30.000 per jaar voor de komende drie jaren.

Gesprek Drechterland

Op 27 november 2025 is er een gesprek geweest met de gemeente Drechterland. Tijdens het overleg is aangegeven dat:

- Gemeente Drechterland de problematiek erkent en wil meedenken over een structurele oplossing;

¹ Samenwerkingsregeling Incidentbestrijding IJsselmeergebied (IJsselmeer, Markermeer, Gouwzee, IJmeer, de Gouwzee en de Randmeren)

- Er draagvlak is om in 2026 een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar duurzame maatregelen (bijvoorbeeld herstel strekdam, alternatieve ontzandingsstrategie);
- De gemeente heeft aangegeven in haar Kadernota budget te willen reserveren om dit onderzoek mede mogelijk te maken.

Voorgestelde vervolgstappen

- Gezamenlijk plan met gemeente Drechterland:
 - o In overleg met de gemeente wordt een plan uitgewerkt waarin de aanpak van de verzanding, herstel van de strekdam en mogelijke alternatieve oplossingen worden meegenomen;
 - o Communicatie met Reddingstation SAR Wijdenes. Dit gebeurt samen met de gemeente, waarbij wordt toegelicht dat ontzanding pas in april 2026 plaatsvindt en dat er gewerkt wordt aan een structurele oplossing;
 - o Afstemming met partners. In samenwerking met de gemeente wordt contact gezocht met SAMIJ, Kustwacht, Rijkswaterstaat en de Veiligheidsregio om hun rol en inzet in dit traject te bespreken.
- Er zal samen met de baggeraar gekeken worden of er mogelijkheden zijn om de kosten in 2026 te drukken.